

– Tað hjálpti mær ógvuliga nógv, at eg hevði ein fylgjara við mær. Serliga í sambandi við eftirviðgerina í Danmark. Systur mín tók ein heilan mánaða úr kalendaranum, og kom við mær til alt. Tað hevur havt stóran týdning fyri meg. Og tað eri eg takksom fyri.

Bróstini og kvinnan

Flestu kvinnur kunnu vera samdar um, at bróstini eru ein óloysiligur partur av tí, at vera kvinna. Og eru trupulleikar við bróstinum, so kann tað ivaleyst ávirka bæði sjálvsálit og útsjónd.

– Hjá nógvum ávirkar tað ikki útsjónðina so nógv sum tað gjørdi hjá mær. Fyrst legði eg ikki so nógv í, at eg misti vortin. Eg var bara glað fyri at vera komin livandi frá tí, og at sárið nú var lekt.

– Eg tatoveraði ein nýggjan vorta á, greiður Evy frá.

Skurðurin eydnaðist tó ikki so væl, og sárið sá tí ljótt út. Tí var eg eydnusom tá ið nýggi bróstaskurðslæknin Kristján Skúli byrjaði at arbeiða á Landssjúkrahúsinum.

– Eg fekk seymað ein nýggjan vorta á, og bróstini blivin gjørd eins. Mín knykil var so stórur, at tað sást munur á bróstunum, eftir at knykilin var tikin úr. Har var so tómt og flatt øðrumegin. Tað havi eg fingið rættað, og nú líkjast bróstini aftur. Og tær eru ordiliga penar í dag, sigur Evy.

At Kristján Skúli byrjaði at arbeiða á Landsjúkrahúsinum hevur veruliga verið fantastiskt fyri nógvar okkara. Hann hevur hjálpt óteljandi kvinnum. Føroyskar kvinnur sum fáa bróstkrabba hava í dag, hava møguleika fyri at fáa skorðið knykilin út og umskapa bróstið samstundis, alt í einum skurði. Hetta ger alt nógv lættari.

Hvat kundi eg gjørt øðrvísi?

Í tíðini eftir, at hon varð staðfest frísk, hugsaði Evy nógv um hví júst hon fekk krabbamein og hvat hon kundi havt gjørt øðrvísi. Eingin í teirra familju hevði fyrr havt krabbamein, so tað var komið óvart á øll, tí eingin hevði hugsað tankan um at tað kundi henda.

– Eftir stráluviðgerðina í Keypmannahavn, skuldi eg hava hormonviðgerð, men eg takkaði nei. Eg hevði lisið um øll hjáárinini, sum kundu standast av tí, og hetta vildi eg ikki útseta meg sjálva fyri, sigur Evy.

Nógvar kvinnur, sum hava havt bróstkrabba, kenna seg ikki sjúkar fyrr enn í eftirviðgerðini, tí at hormonviðgerðin ávirka tær so nógv.

– Eg havi ongantíð kent meg sjúka. Eg var ongantíð sjúk. Ístaðin fyri hormonviðgerina valdi eg at liva sunnari. Tað skuldi vera mitt íkast. Eg gavst við at roykja og drekka vín. Eg fór at eta sunnari og røra meg meira – tað gjørdi eg í øllum førum tá, beint aftaná, sigur Evy.

Hon leggur dent á, at hóast hon frávaldi hormonviðger, so vil hon avgjørt ikki viðmæla øðrum at gera tað sama.

– Hetta var mitt val, og eg vil ikki ráða nøkrum til at velja hormonviðgerina frá, tað er jú tað sum lækarnir viðmæla. Men hetta var tað sum var best fyri meg, sigur Evy.

– Hetta var mitt val, og eg vil ikki ráða nøkrum til at velja hormonviðgerina frá, tað er jú tað sum lækarnir viðmæla. Men hetta var tað sum var best fyri meg, sigur Evy Toftegaard Nielsen

PRIVATMYND

Hóast nógvar kvinnur merkja knyklar, vætusavnan ella smáar forkálkingar í bróstunum, er talan í fleiri førum ikki um illkynjaðar broytingar

»Eg leyp úti tað, og fór í brúdleyp. Har vóru øll tey eg kendi, so nú var sloppið, og eg kláraði aftur at vera úti ímillum fólk«

Lívið eftir bróstkrabba

Smeiturin, sum lítla pappírið við orðinum »cancer« á, hevði fyri Evy, ávirkaði sjálvsagt ikki bara hana. Hon minnst aftur á reaktiónina hjá børnunum.

»Áh, er tað krabbamein? Eg helt tað vera kreft!« segði sonur Evy lættaður, eftir at hon hevði forklárað honum hvat ið feilt henni.

– Krabbamein ljóðar nógv fittari enn kreft, leggur Evy afturat.

Evy hevur tvey børn sum vóru ávegis inn í tannáringárinini, tá ið hon fekk staðfest bróstkrabba.

– Eg haldi at eg gjørdi alt tað rætta. Eg fortaldi børnunum alt sum tað var, og tey vóru við, einu ferðina eg var í

Danmark til stráling. Áðrenn hevði eg víst teimum ein film um stráling, soleiðis at tey vistu hvat tað var. Eg haldi at tey eru komin væl burturúr tí, sigur Evy.

Í dag merkir Evy, at hon er broytt. Lívið er merkt av størri tilvitsku um hvussu bráðliga alt kann enda.

– Eg raðfesti øðrvísi. Eg fari ógvuliga sjáldan til sovorðið eg ikki tími. Eg fáist mest við ymiskt, sum eg haldi vera stuttligt. Eru tað fleiri ting eg skal samstundis, so velji eg altíð tað, sum bara er einaferð. Slíkt, sum heilt víst ikki kemur aftur. Og so livi eg meira nú, um tað er okkurt sum eg ordiliga vil, so lati eg ikki møguleikan fara framvið. Eg raðfesti tað sum er nú, og serliga slíkt, sum ongantíð kemur aftur. Tað er ordiliga bevíst. Eg royni at lata vera við at hugsa: hatta kann eg altíð gera. Og heldur hugsa: Tað er ikki vist at tað kemur aftur; og so leypi eg avstað. Og eg minnst hvussu eg einaferð stýrði fyri at gerast 30 ára gomul, í dag bara gleðist eg yvir skjótt at verða 50.

Náttúra og vakurleiki er eisisni vorðin øðrvísi, heldur Evy, og hon sær í dag vakurleika nógv støð, sum hon annars kanska ikki hevði sæð hann.

Men tað fylgir eisini nógvur ótti við tíðini eftir. Nógv bliva sjúk aftur, og til stráluviðgerð á Ríkissjúkrahúsinum hitti Evy nógv, sum vóru har fyri næstu, triðju ella fjórðu ferð. Og andlátini í útvarpinum eru eisini vorðin øðrvísi, tí av og á eru tað fólk, sum vóru har, og tað minnir Evy á, at hon enn er til.

– Vit vóru fyra sum fylgdust nógv í Danmark, tá ið vit vóru til stráluviðger. Av okkum fyra er tað í dag bert eg sum eri á lívi. Fyrstu tíðina eftir at eg var vorðin fríst, bar eg ógvuliga bangin. Eg helt meg alla tíð merkja okkurt í bróstinum.

Eg var í heilum úti á Onkologisku deild.

Hvørja ferð menstratiónin nærkaðist, so var eg vís í at eg føldi okkurt, og bleiv bangin – til eg hugdi í kalendaran og skilti hví, sigur Evy.

Tey á Onkologisku deildini hava verið fitt, og altíð hjálpsom. Evy kennir á sær, at hon altíð kann ringja um hon gerst bangin.

Evy hugsar minni og minni um, at hon hevur havt krabba, og nú seks ár eru liðin síðani skurðviðgerðina, er óttin næstan farin.

– At byrja við hugsaði eg nógv um tíðina. »Bara eg nái konfirmatióinina hjá Bjørg, ella bara nái hetta og hatta«. So krevji eg ikki meira av lívinum. Eg hugsi minni og minni so. Og sjálvt krabbameinið hugsi eg slettis ikki um, eg havi næstan gloymt tað. Men tað kemur enn. Eg hevði silvurbrýlleyp her fyri, og tá hugsaði eg: Ja, nú náddi eg eisini tað, sigur Evy.

Hvussu framtíðin sær út veit eingin okkara, men vist er, at Evy og familja hennara í dag taka hvønn dag sum eina gávu.